

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1993-1994 (*)

30 MAI 1994

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 216 de la
nouvelle loi communale**

(Déposée par M. Dufour)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Après la loi du 24 juillet 1992 modifiant certaines dispositions relatives aux statuts du personnel du cadre actif de la gendarmerie qui interdit aux gendarmes de s'affilier à un mouvement politique ou de manifester publiquement leurs opinions politiques, plusieurs voix se sont élevées afin d'étendre cette interdiction à la police communale. Le ministre de l'Intérieur partageait d'ailleurs ce point de vue.

Il est vrai que la mission de la gendarmerie et celle de la police sont liées. Elles requièrent toutes deux la neutralité dans le chef des personnes qui les remplissent. Toutefois, cela ne justifie pas l'établissement de restrictions aux droits et libertés des policiers.

En effet, depuis longtemps déjà, ceux-ci peuvent exercer, moyennant le respect d'une obligation de réserve imposée à tout fonctionnaire public, leurs droits politiques et syndicaux sans que cela ne pose de problèmes, tant sur le plan de la neutralité que sur celui de la disponibilité ou de l'efficacité.

(*) Troisième session de la 48e législature.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1993-1994 (*)

30 MEI 1994

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 216 van de
nieuwe gemeentewet**

(Ingediend door de heer Dufour)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Na de bekendmaking van de wet van 24 juli 1992 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de rechtstoestanden van het personeel van het actief kader van de rijkswacht, waarbij het de rijkswachters verboden wordt om zich aan te sluiten bij een politieke partij of openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging, werd van verschillende zijden geadviseerd dat verbod tot de gemeentepolitie uit te breiden. Dat standpunt werd ten andere gedeeld door de minister van Binnenlandse Zaken.

Hoewel de taken van rijkswacht en politie nauw met elkaar verbonden zijn en hun respectieve personeelsleden bij de uitoefening van die taken dezelfde neutraliteit moeten betrachten, is dat nog geen reden om de rechten en vrijheden van de politieagenten te beperken.

Mits zij de terughoudendheid waartoe iedere ambtenaar verplicht is, in acht nemen, mogen laatstgenoemden immers vanouds hun politieke en vakbondsrechten uitoefenen zonder dat zulks op het vlak van hun neutraliteit, noch inzake hun paraatheid of doeltreffendheid problemen oplevert.

(*) Derde zitting van de 48e zittingsperiode.

De plus, l'armée et la police judiciaire, qui doivent également faire preuve de réserve, disposent de ces droits, sans restrictions et sans problèmes non plus.

La première question qui se pose donc est celle de savoir sur quelles bases on va établir que de telles restrictions sont nécessaires pour que les policiers exercent correctement leur fonction.

Avant toutes choses, il est intéressant de savoir que, si elles sont créées, il faut pour leur application, opérer comme l'a fait remarquer le Conseil d'Etat, une distinction entre les membres du corps opérationnel de la police et le personnel administratif de la police. Ces derniers n'exerçant pas de mission de police administrative ou judiciaire, aucun élément ne justifie l'existence de restriction dans leur chef.

Au contraire, cela constituerait une discrimination par rapport aux agents qui, dans les autres services communaux, accomplissent des tâches de nature semblable.

Par ailleurs, pour que des restrictions aux droits et libertés fondamentales soient admises, il est indispensable qu'elles soient justifiées. Elles pourraient l'être en invoquant le caractère spécifique de la fonction.

Cependant, une pratique de longue date nous montre que l'exercice des droits politiques et syndicaux n'est pas incompatible avec la profession de policier.

Alors, certains évoquent le cas des policiers qui seraient affiliés ou militants de tel ou tel parti et qui n'agiraient pas avec la neutralité indispensable. Ce n'est pas suffisant pour justifier les restrictions car on tire ainsi profit d'exceptions pour établir la règle générale.

Or, interdire aux policiers des droits essentiels et démocratiques reconnus par la Constitution au motif que quelques personnes manquent à leur devoir de réserve est inopportun.

Par ailleurs, il n'est pas certain que le fait d'interdire à un policier de s'affilier à un parti politique ou encore d'adhérer à un syndicat dit « politique » le rende plus neutre.

Au contraire, si les policiers pouvaient s'affilier librement aux partis politiques, on pourrait en tenir compte, non pas en ce qui concerne leur engagement, mais plutôt en ce qui concerne le choix des missions à réaliser; ainsi pour des interventions dans des quartiers à forte population immigrée, on éviterait d'y envoyer des policiers à tendance extrémiste.

Un autre argument est de dire que de telles restrictions permettent à la police communale de se doter d'un statut semblable à celui de la gendarmerie.

A ce propos, il est temps de mettre les choses au point.

Bovendien beschikken de militairen en de leden van de gerechtelijke politie, die ook tot terughoudendheid verplicht zijn, over dezelfde onverkorte rechten en dat levert evenmin problemen op.

De eerste vraag is dan ook op welke gronden zal worden uitgemaakt dat de politieagenten zonder die beperkingen hun taak niet helemaal correct kunnen uitoefenen.

Als die beperkingen er komen, zou het aanbeveling verdienen vooraf na te gaan of, zoals de Raad van State erop gewezen heeft, voor de toepassing ervan een onderscheid moet worden gemaakt tussen de leden van het operationele korps van de politie en die van het administratieve personeel. Aangezien laatstgenoemden geen opdracht van administratieve of gerechtelijke politie vervullen, is er geen wettige reden om hun beperkingen op te leggen.

Anders zouden zij integendeel gediscrimineerd worden ten opzichte van de personeelsleden die bij andere gemeentediensten soortgelijke taken vervullen.

Opdat beperkingen van de fundamentele rechten en vrijheden kunnen worden toegestaan is het voorts onontbeerlijk dat die beperkingen gerechtvaardigd worden door onder meer naar de specifieke aard van het ambt te verwijzen.

Een lange ervaring heeft echter geleerd dat de uitoefening van politieke en vakbondsrechten niet onverenigbaar is met het beroep van politieagent.

Dat sommigen gewag maken van gevallen waarin politiemensen die bij een of andere partij aangesloten of binnen die partij actief zijn, bij hun optreden geen blijk zouden geven van de nodige neutraliteit, volstaat niet om die beperkingen alsnog te rechtvaardigen, want bij die redenering gaat men uit van uitzonderingen om algemene regels vast te stellen.

Aan de politieagenten de hun bij de Grondwet toegekende wezenlijke en democratische rechten ontzeggen omdat enkelen onder hen in hun reservplicht te kort schieten, is ongepast.

Voorts is het niet zeker dat de betrokkenen zich neutraler zouden opstellen als hen verboden wordt toe te treden tot een politieke partij of lid te worden van een zogenaamd « politieke » vakbond.

Als politieagenten daarentegen ongehinderd zouden mogen aansluiten bij een politieke partij, zou men daarmee rekening kunnen houden. Daarbij is het niet de bedoeling dat hun politieke gezindheid een rol zou spelen bij hun aanwerving, maar bijvoorbeeld wel bij de taken die hen worden toevertrouwd. Zo zou kunnen worden voorkomen dat extremistisch gezinde politiemensen naar wijken worden gestuurd waar veel migranten wonen.

Een ander argument is de bewering als zou de gemeentepolitie door dergelijke beperkingen een statuut kunnen krijgen dat identiek is aan dat van de rijkswacht.

In dat verband moet klare wijn worden geschonken.

Au départ, la gendarmerie a été démilitarisée afin qu'elle puisse bénéficier d'un statut identique à celui de la police communale. Or, malgré cette optique, il a été décidé de restreindre les droits politiques et syndicaux des gendarmes alors que ceux des policiers ne l'étaient pas.

Par conséquent, il serait plus logique, pour que la démilitarisation atteigne son objectif et ne perde pas tout son sens, de supprimer les restrictions qui frappent les droits et libertés des policiers tels qu'ils existent actuellement et ce, sans oublier que, quelle que soit la situation, les gendarmes et les policiers sont tenus, dans l'exercice de leur fonction d'un devoir de réserve inébranlable. J'ai d'ailleurs élaboré une proposition de loi dans ce sens pour rétablir la situation au sein de la gendarmerie.

F. DUFOUR

PROPOSITION DE LOI

Article unique

L'article 216 de la nouvelle loi communale est complété par les alinéas suivants :

« Les membres de la police communale s'abstiennent, dans l'exercice de leurs fonctions, de manifester publiquement leurs opinions politiques et de se livrer à des activités politiques.

Il leur est permis de s'affilier ou de prêter leur concours à des partis politiques, de même qu'à des mouvements, groupements, organisations ou associations poursuivant des fins politiques, pour autant qu'ils conservent une certaine réserve dans l'exercice de leur fonction.

En matière syndicale, les membres du personnel peuvent s'affilier d'une part aux associations professionnelles agréées et, d'autre part, aux grandes centrales syndicales civiles. »

1er avril 1994.

F. DUFOUR

Toen de rijkswacht gedemilitariseerd werd, was het aanvankelijk de bedoeling dat zij hetzelfde statuut zou krijgen als de gemeentepolitie. Desalniettemin heeft men besloten om de politieke en vakbondsrechten van de personeelsleden van de rijkswacht te beperken, terwijl aan die van de politieagenten niet werd geraakt.

Bijgevolg zou het, opdat de demilitarisering haar doel kan bereiken en niet volledig uitgehold wordt, logischer zijn de beperkingen van de rechten en vrijheden van de rijkswachters ongedaan te maken en de thans bestaande rechten en vrijheden van de politieagenten te handhaven, met dien verstande dat zowel rijkswachters als politieagenten zich bij de uitoefening van hun ambt strikt terughoudend moeten opstellen. Ter zake werd trouwens een wetsvoorstel uitgewerkt om op dat punt opnieuw orde op zaken te stellen bij de rijkswacht.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Artikel 216 van de nieuwe gemeentewet wordt aangevuld met de volgende leden :

« De leden van de gemeentepolitie moeten er zich bij de uitoefening van hun ambt van onthouden openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging en zich in te laten met politieke activiteiten.

Het is hun toegestaan zich aan te sluiten bij of hun medewerking te verlenen aan politieke partijen evenals aan bewegingen, groeperingen, organisaties of verenigingen met politieke oogmerken, mits zij bij de uitoefening van hun ambt de nodige terughoudendheid in acht nemen.

Voor de behartiging van hun vakbondsrechten mogen de personeelsleden aansluiten bij de erkende beroepsverenigingen en bij de grote burgerlijke vakcentrales. »

1 april 1994.